tuturor forțelor populare" (p. 94) și de a se reliefa, în același timp, solidaritatea internațională de luptă a forțelor democratice de pretutindeni în apărarea cauzei Spaniei republicane.

Ultima parte a lucrării se ocupă de cauzele interne și de factorii externi care au contribuit la înfrîngerea Spaniei republicane, insistîndu-se totodată și asupra concluziilor care trebuie trase din această înfrîngere, concluzii referitoare mai ales la necesitatea stabilirii și menținerii unității în lupta împotriva forțelor imperialiste.

I.S.

Г. С. ФИЛАТОВ, *Италиянские Коммунисты в движении сопротивления.* Изд. „Мысль" Москва, *(Comuniștii italieni în mișcarea de Rezistență)*, 1964, 224 стр.

Din momentul primelor acțiuni întreprinse de „cămășile negre" în 1919, de-a lungul întregii existențe a regimului dictatorial al lui Mussolini, Partidul Comunist Italian n-a încetat nici o clipă lupta împotriva fascismului și a războiului, pentru „apărarea libertății, progresului și demnității umane, adică a intereselor celor mai adînci și mai vitale ale întregii națiuni" (p. 3).

O pagină de glorie în istoria luptei pentru eliberarea națională și socială a înscris poporul italian în vremea celui de al doilea război mondial.

Mișcarea de Rezistență italiană a avut în Partidul Comunist un sprijin de nădejde, un organizator și un conducător de seamă, comuniștii italieni aflîndu-se în permanență în primele rînduri ale luptătorilor antifasciști. Lucrarea istoricului sovietic G. S. Filatov — fără a folosi materiale inedite și fără a ajunge la multe concluzii noi — utilizînd însă întreaga literatură istorică italiană și străină referitoare la Rezistența italiană, își propune tocmai să evidențieze bogata și multilaterala activitae desfășurată de P.C.I. în vremea ultimului război mondial și mai ales după prăbușirea dictaturii lui Mussolini și ocuparea Italiei de către trupele hitleriste în septembrie 1943.

G. S. Filatov se ocupă mai întîi de creșterea amploarei luptei poporului italian în legătură cu ascuțirea contradicțiilor interne din Italia și cu situația internațională din timpul războiului. Apoi el precizează că prăbușirea regimului fascist, care a fost pregătită de puternicele acțiuni ale clasei muncitoare italiene din primăvara anului 1943, n-a constituit punctul de plecare al luptei antifasciste în anii războiului, ci o nouă și hotărîtoare etapă în desfășurarea acesteia.

Pentru a reliefa rolul jucat de comuniști în Rezistență, autorul trece în revistă toate acțiunile întreprinse de P.C.I. în legătură cu cele mai diverse sarcini care se impuneau a fi rezolvate pentru succesul deplin al luptei național-eliberatoare. Inițiativa P.C.I. pentru crearea forțelor armate ale Rezistenței, rolul jucat de comuniști în comitetele de eliberare națională ca și în elaborarea programului național și social al Rezistenței, activitatea depusă de aceștia pentru unirea sub steagul Rezistenței a unor forțe sociale cît mai largi și, în primul rînd, a partidelor antifasciste, și pentru transformarea acțiunilor patriotice de luptă locale sau regionale într-o mișcare generală populară cu caracter național, — toate aceste preocupări ale P.C.I. alcătuiesc cîteva din problemele principale care se bucură în lucrare de o atenție corespunzătaore importanței lor.

În lucrare sînt tratate, de asemenea, lupta P.C.I. împotriva politicii „atantismului", inițiativele comuniștilor pentru crearea unui guvern al partidelor antifasciste, meritele ce și-au cîștigat patrioții comuniști în acțiunea de întărire a rîndurilor mișcării de Rezistență, rolul hotărîtor pe care ei l-au jucat în pregătirea și desfășurarea victorioasă a răscoalei din aprilie 1945 ca și politica comandamentului anglo-american față de Rezistența italiană.

Oprindu-se asupra istoriografiei Rezistenței italiene, G. S. Filatov evidențiază, pe de o parte, succesele înregistrate de istoriografia marxistă prin abordarea științi-

fică a celor mai diverse probleme ridicate de lupta poporului italian, iar pe de altă parte, critică concepțiile acelor istorici burghezi italieni care urmăresc să denatureze adevăratul caracter al Rezistenței, s-o priveze de conținutul ei social și politic, să nu recunoască rolul deosebit de important jucat în lupta național-eliberatoare de clasa muncitoare și de partidul său de avangardă.

Lucrarea lui G. S. Filatov, binevenită și utilă mai ales pentru specialiștii din domeniul istoriei universale contemporane, adaugă un nou volum uriașei bibliografii a Rezistenței europene.

I.S.

Notele bibliografice au fost întocmite de V. Cristian, A. Filimon, A. László și I. Seftiuc.